

Návrat ekonomiky na predkrízovú úroveň sa oddiali o pár mesiacov

1. Prečo znižujeme výraznejšie odhad rastu našej ekonomiky na tento rok?

- Pre nedostatok súčiastok v priemyselnej výrobe, najmä pri výrobe automobilov.
- Pre horšiu očakávanú pandemickú situáciu súvisiacu s nízkou zaočkovanosťou obyvateľstva.
- Ekonomika by sa v priebehu roku 2022 mala dostať späť na tú dráhu vývoja, ktorú sme jej predpovedali v lete. Problémy s objednávkami hotových výrobkov a ani so spotrebiteľskými náladami nie sú.

2. Ak budeme budúci rok dobiehať zameškané, znamená to, že straty z pomalšieho rastu vôbec nebudú?

- Neznamená. Sú výpadky kvôli protipandemickým opatreniam a dobrovoľnému utiahnutému spôsobu života, ktoré už nedoženieme, napríklad v spotrebe služieb. Podobne zrejme ani menšiu časť nevyrobenej produkcie áut.
- Má to samozrejme nepriaznivý vplyv aj na zamestnanosť a platy v najbližšom období.

3. Koľko nás stojí, že máme málo zaočkovaných ľudí?

- Slovensko veľmi zaostáva v miere zaočkovanosti za najlepšimi krajinami. V rámci EÚ sme na chvoste. To spôsobuje výpadok krátkodobej spotreby, najmä v sektore služieb, v objeme až 1 miliardy EUR spolu za roky 2021 a 2022. Na ilustráciu, jednu miliardu eur minieme napríklad za pol roka na odievanie a obuv.
- Krajiny EÚ, ktoré sú na tom najlepšie s mierou zaočkovanosti, majú už teraz 80 percent obyvateľstva chránených pred vážnymi zdravotnými dôsledkami koronavírusu.
- Ak by bolo Slovensko na podobnej úrovni, spoločnosť by mohla plynule fungovať bez obmedzení, alebo len s minimálnymi obmedzeniami. Dobrým príkladom je Dánsko. To by citeľne pomohlo aj ekonomike, pracovným miestam, platom a aj verejnému rozpočtu.

4. S rastom ekonomiky sú problémy, zato ceny rastú najrýchlejšie za 10 rokov. Nemal by pomalší rast ekonomiky tlmiť vývoj cien?

- Rýchly rast cien súvisí hlavne s nerovnomerným zotavovaním sa rôznych častí globálnej ekonomiky z pandémie a považujeme ho za dočasný. Niektoré krajiny ešte zápasia s pandemiou a zatvárajú továrne, viazne v nich preprava surovín a súčiastok. V iných krajinách sa zase spotrebitelia a firmy nevedia dočkať nových áut alebo hostín s priateľmi a rodinou.
- Časť vývoja cien energií možno pripísať nákladom súvisiacim s prechodom na nízkouhlíkovú ekonomiku v Európe a vo svete.
- Niektoré časti aj vyspelých ekonomík ale ešte stále trpia dôsledkami pandémie. Spomeňme si na hotely či letecké spoločnosti. Vplyv slabého dopytu v týchto odvetviach na ich ceny však celkovo prevažujú vyššie popísané cenové tlaky zo strany nákladov.
- Očakávame preto zrýchlenie rastu cien v zásade vo všetkých kategóriách, ale najmä potravín a regulovaných cien energií.

5. Dokedy budú ceny rásť rýchlejšie?

- Inflácia by sa mala postupne ešte zrýchliť a vrcholiť okolo úrovne 5 percent začiatkom budúceho roka.
- Očakávame, že sa vráti na bežné hodnoty okolo 2 percent, čo je z pohľadu NBS a ECB zdravý a želaný rast cien, v roku 2023.

6. Mohla by byť inflácia ešte vyššia?

- Mohla, to riziko tu je. Veľa závisí od toho, ako sa bude normalizovať situácia vo svetových dodávateľsko-odberateľských vzťahoch. Je možné očakávať, že problémy s nedostatkom surovín a súčiastok budú tlačiť výrobu smerom dole a ceny smerom hore viac a dlhšiu dobu.
- Prípadný horší pandemický vývoj u nás by zrejme ďalej utlmil časť ekonomiky orientovanú na domáceho zákazníka. Ale čo sa týka vplyvu na ceny, celosvetové faktory budú hrať dôležitejšiu úlohu.
- Inflácia by sa mohla v porovnaní sa našimi očakávaniami viac premietnuť aj do dohôd dosiahnutých v rámci mzdového vyjednávania. To by ďalej umocnilo tlaky na ceny zo strany nákladov firiem. Podobne pôsobí aj široko pociťovaný nedostatok pracovnej sily.

- No a napokon je tu vplyv prechodu na zelenšiu ekonomiku a s tým súvisiaci nárast cien energií, ale aj iných výrobných nákladov v niektorých odvetviach. Dnes je ešte ťažké predvídať, ako silné budú vplyvy, ktoré tento prechod prinesie.

7. Rastú aj ceny našim výrobcom, nestrácajú tak pozíciu na zahraničných trhoch?

- Nestrácajú, keďže ceny výrobcov v krajinách, v ktorých majú slovenskí výrobcovia obchodné vzťahy, rastú ešte viac. Môže za to oslabenie ich mien voči euru.
- Na začiatku krízy meny obchodných partnerov oslabili voči euru, čo mohlo dať dočasnú výhodu niektorým zahraničným výrobcom oproti slovenským.
- Vďaka silnejšiemu euru však slovenskí a iní európski výrobcovia mohli nakupovať lacnejšie v krajinách, kde euro nie je. A naopak, výrobcovia mimo eurozóny dovážali za vyššie ceny.
- Medzičasom sa tak kurzový pohyb premietol do výrobných cien na Slovensku aj v zahraničí. S konkurencieschopnosťou sú na tom naše firmy teraz približne tak, ako boli pred krízou, ba možno trochu ešte lepšie.

8. Stále je veľa nezamestnaných. Kedy pribudne viac pracovných miest?

- Ďalšia vlna pandémie a spomalenie výroby kvôli nedostatku súčiastok pribrzdí aj rast zamestnanosti.
- Po opätovnom otvorení ekonomiky a s normalizáciou dodávok súčiastok v priemysle však čakáme rýchly rast zamestnanosti v priebehu roku 2022. Predkrízovú úroveň by mohla zamestnanosť dosiahnuť v polovici roku 2023. V tomto prípade sme naše očakávania v porovnaní s letnou predpoveďou zlepšili.

9. A čo bude s platmi v čase, keď ceny takto rýchlo rastú?

- Mzdy v celom hospodárstve by mali rásť stabilným tempom každoročne okolo 5% v nasledujúcich rokoch, čo je viac ako očakávaný priemerný rast cien v týchto rokoch.
- Oživenie ekonomiky by sme teda mali pozitívne pocítiť aj v peňaženkách.
- Rast miezd potiahne návrat odpracovaných hodín na štandardné, ba až nadštandardné úrovne (v súvislosti s dobiehaním objednávok), rast produktivity v ekonomike a do istej miery aj požiadavky zamestnancov plynúce z nečakane rýchleho rastu cien.

10. Je priestor pre rýchlejšiu konsolidáciu verejných financií?

- Áno. Existuje príležitosť využiť obrovské množstvo prostriedkov z fondov EÚ na rozvoj Slovenska. To zároveň vytvára priestor na zníženie výdavkov z domácich zdrojov bez toho, aby sa vážnejšie ohrozilo zotavovanie ekonomiky.
- Ekonomika Slovenska sa má dokonca postupne dostať do fázy mierneho prehrievania v nasledujúcich rokoch, čo bude prispievať k tlaku na vyššie ceny. Domáca rozpočtová politika mierne tlmíaca rast by v takom prípade bola spoločensky prospešná.
- Miera zadlženosti verejnej správy by aj pri súčasnom nastavení politík mala klesnúť na úroveň 57,3% v roku 2023. Pomôže tomu vyšší očakávaný rast v nasledujúcich rokoch, ale aj priaznivé podmienky financovania pre vládu na finančných trhoch.
- V roku 2023 by sme však na tom mohli byť ešte lepšie z pohľadu zadlženosti štátu, ak by sa vláda podujala na ambicióznejšiu konsolidáciu v rokoch 2022 a 2023.